

N:o XIII.

Magasin

för Konst, Nyheter och Moder.

Juli Månad 1824.

Pl. 49.

Glymsterfoss-bron i öfre Tellemarken i Norige.

Redactionen är i tillfälle at lemna (fast i en mindre scala) en Planche ur Herr Öfverste-Lieutenanten och Ridd. W. Carpelans *Pittoresk resa til norska fjellen*, hvilken utsigt af Glymsterfoss-bron utgör en del af hvad hon, i IX:de Häftet Pl. 35 haft det nöjet at meddela om öfvergången af Gousta-berget i öfre Tellemarken i Norige, och vi tro oss bäst vid detta tillfälle, liksom förra gången, upfylla ändamålet, då vi införa författarens egen beskrifning: ». . . En half mil ifrån Gransherreds kyrka lemnade vi stora vägen. Bergsbranterne öfvertygade oss snart, at vi äfven lemnat hufvud-dalen. Vi suarare klättrade än gingo upføre til Vindaas gårdar, och våra hästar kunde med möda finna fotfäste i bergskrefvorna. Liksom hängande i luften och buren af skyar visade sig snart Glymsterfoss-bron högt öfver våra hufvuden, och en bonde, som med sin häst i detsamma passerade deröfver, väckte på en gång förvåning och beundran. De ofantliga stenar, som lågo strödde i dalen, och mellan hvilka man såg djupa håligheter och grottor af besynnerliga skepnader, gånvo det hela et mycket pittoreskt utseende. Trån och buskar fyllde alla ställen, der den tunna men fuktiga jorden gaf näring til deras fortkomst. Bergen som omgifva Kohldalen, syntes likväl högt öfver träden och framställde en mycket imponerande anblick. Vindaas gårdar, de första i Kohldalen, ligga nära 1800 fot högt, och ungefär 800 fot lägre än de sista sätrer, belagne $\frac{3}{4}$ mil derifrån och $1\frac{1}{4}$ mil ifrån Kirkevold. Vägen blef allt mera besvärlig och stenig, samt närmare Kohlestöl, den sista sätern i dalen, mycket sumpig. Här slutades vår vandring denna dag: —

Första Årgången.

N

Sedan de resande til fots fortsatt resan och hunnit målet af deras bemödande at komma up på Gousta-fjellet, begyntes återresan eller, rättare sagdt, nedstigandet utföre berget, hvars beskrifning, ehuru intressant, skulle blifva för vidlyftig at här införa; men vi kunna icke underlåta at nämna något om den så kallade Maristigen och anledningen til dess benämning. ». . . . Allt omkring tyckes otillgängligt, utom den väg som blifvit tilrygga lagd. Til vänster är den lodräta bergväggen åtminstone 500 fot hög, och bergsluttningen til höger utgör, ifrån djupet, en enda rak linie 1,500 fot. På denna sluttning går nu Maristigen vidare fram til fallet. Med Maristigen föreställe man sig vid denna afgrund på en slät bergvägg, som emot horisonten gör en vinkel af 50 grader, en tverhandsbred rämna, hvarpå här och der litet gräs kunnat fästa sig. Öfver hufvudet en betydlig höjd och under fötterne ses det svindlande djup, hvari elfven vältrar en frågande bölja, och som ögat oger-na lemnar utur sigte. Först beträdes med några steg lemnin-garne af et jordras, men sedan återstår blott det kala berget. At vid vandringen på denna väg, med handen stöda sig emot berget, är svårt, då sluttningen är för stor, och en lutad kroppsställning farlig, emedan väggen dessutom ofta är sned och lutar åt djupet. . . . De fleste som första gången beträda denna väg, framkrypa slutligen på händer och fötter. . . . Maristigen lånar sitt namn af en flicka vid namn Maria, om hvars sorgliga öde en gammal sägen bevarat oss minnet. Hon var enda dottern til en rik bonde, som bodde i Fosshem, ej långt ifrån Riukandfossen, och redan ifrån sin barndom bortlofvad åt en mycket rik bondes son ifrån Souland eller Sillejord. Den sedanares vilda lynne, som efter bondfolkets åsigter var kännetecken til tapperhet, men hufvudsakligen yttrade sig i bravader och slagskämperi, hvarvid den tiden icke sällan mord föreföll, dem lagen var för vanmäktig at bestraffa, hade redan förskaffat honom et elakt rygte innan han gjorde Maria sitt besök, för at af henne vinna bekräftelse på föräldrarnes öfverenskommelse. Hon hade redan fäst at sig vid en ung torparens son, hvars fader bodde i den stugan vi nyligen lemnat. Förgäfves knäfölla Maria och hennes älskare om bifall til deras förening. Hennes fader förblef obehaglig för alla böner. Han ansåg guld et för den högsta lycka, och då Maria sedan allt framgent vägrade at antaga den föreslagne, som kort derpå infann sig, blef den förhatlige rivalens död en afton i et dryckeslag beslutet. At frälsa sin älskades lif, vågade hon sig den farliga vägen; månen lyste svagt hennes gång, och förr än mördarne hun-

no ankomma var han redan långt på vägen til Christiania, der han uppsökte en Officer, hvilken han fordom tjent och åtföljt på flera resor, och dervid förvärfvat en för sitt stånd ovanlig bildning.«

»Marias ståndagtighet emotstod alla medel hvarmed man outhärligt ville tvinga henne til samtycke, så at den tillämnade fästmannen med slägt och vänner slutligen ledsnade och afreste under grusliga eder at återkomma och ej mera låta afvisa sig. Någon tid efteråt dog hennes fader och et bref afsändes, som underrättade hennes älskare om hennes förändrade tilstånd. På kärlekens vingar ilar han tillbaka. Förgäfves råder vänskapen honom at ej nu gå den farliga stigen; den kortaste vägen är för honom den bästa. Vid en brant satt Maria med en tjenstflicka och väntade hans ankomst. Redan hade han tilryggalagt större delen af stigen; hans vän förmådde ej följa honom; men vid första åsyn af Maria, då han öppnar sina armar för at deri sluta et älskadt föremål, gör han et felsteg och krossas i sitt fall. Den goda flickan svimmade, förlorade sitt förstånd och återfick det aldrig mer. Sådan var den bedröfliga historia man berättade oss om den olyckliga Maria, som länge svärmade kring bränterne, påkallande sin älskare, tils hon slutligen ätven fann sin graf vid hans sida.«

Pl. 50.

Upfostran.

Mindre estetiskt eller, om man så behagar, idylliskt, men kanske mera sant än Pl. 46 i föregående Häftet, lemna vi här tvenne teckningar af en Mor med sitt barn. De äro trogna copior af det slags upfostran, som, icke sällsamt i hvardagslifvet, bereder åt föräldrar, genom en öfverdrifven ömhet för deras barn, sorg och ledsamma dagar derigenom, at det älskade barnet ifrån sin späda ålder får den grad af sjellsvåld som är oförenlig med dess moraliska utveckling, och grundlägger ofta olyckan för hela dess tilvarelse och framtida väl. At här i synnerhet är fråga om en mor, som af ömhet är svag för sitt barn, faller genast i ögonen: den älskade ungen får icke sin vilja fram, och genast skriker och väsnas bytingen samt sparkar i vredesmod omkull bordet utan at agas, men tvert om smekes och klappas af söta mamma, som tröstar och lofvar at gifva

allt hvad som begäres. Fadrens föreställningar blifva icke hörda, han beskylles för köld emot sitt eget barn, han har icke en moders känslor! — — Nedanföre ses modern fortsätta sin upfostran: barnet får hvad det envist begärt och med illska emottar under mammas ömma böner, at Lillan icke skall vara ond. Fadren har ledsnat at mera meddela sina råd, han har förlorat hoppet at kunna uträtta något, drar på axlarne och är bedröfvad inom sig sjelf; men hoppas stillatigande at framdeles få mera välde öfver barnet, när det blir äldre och kan slitas ur modrens händer. Följderne af en sådan upfostran äro oberäkneliga, och de utvecklas på olika sätt, hvarom Fru Lenngren, i vår tanka, har lemnat oss en ganska träffande målning i *Ålderdomströsten*; et stycke som vi här torde få införa, utan frugtan at misshaga våra Läsare; ty Fru Lenngrens skaldeförsök läser säkert ingen Svensk ogerna eller för ofta.

Smickra pojken, blinda mor!
 Åt hans sjellsväld bifall blicka;
 Böj dig, spänn igen hans skor,
 Stoppa namnam i hans ficka;
 Vänta, pilten blir väl stor.

Se i hoppets perspectiv
 (Alla mödrar sett detsamma)
 Glädjen för din framtids lif;
 Hvad han pekar på för Mamma
 Strax den söta gossen gif.

Mamma! detta ljufva ord
 Låt til yrsel dig berusa;
 Agan är ju snilletts mord;
 Kela, eftergif och krusa:
 Följden innan kort blir spord.

Pilten kammar up sin lugg,
 Bär som yngling frack och piska,
 Ler åt söta mor i mjugg,
 Tröttnar vid at evigt sliska,
 Blir på sonlig vörndnad njugg.

Unga Herrn, förvänd och tvär,
 Styrd af infall och af nycker,
 Dagligt mera sturskhet lär;
 Och när denna sorg dig trycker,
 Gör han gäck af ma chère mère.

Spillda böner, fåfång gråt —
 Fädernet til sista summan:
 Junkern vandrar lastens stråt,
 Skryter af at lura gumman,
 Gör din kassa jemt försåt.

Stackars mor! hvad sorgligt slut!
 Men, på flathet skall så hända. —
 Skurken suckar hvar minut:
 Gud, lät kärngen ta en ända,
 At jag mödernet får ut.

Stundom slutar denna upfostran på et annat icke mindre bedröfligt sätt för modern, hvarom vi i nästa Häfte torde få lemna et exempel.

(Fortsättning härnäst.)

Pl. 51.

Blomster-handlaren.

Imitation efter Fransyskan.

Hvem som vill vackra blommor bära
 Kom hit i min parterr och tag!
 Jag har tillräckligt at förära
 Af alla färger, alla slag. —
 Se hvilken pragtfull blomsterskara!
 Se Rosens purpur, Liljans snö!
 Kom! kom! den som vill lycklig vara,
 Bör lifvets bana blomsterströ.

Åt hvar och en jag fintligt väljer
 Och gissar til Er smak helt visst: —
 Åt sprätten *tusenskönor* säljer,
 Åt kärleken en *myrtenqvist*.
 En *vallmoqvast* åt liknöjdheten,
 Och *lagrens blad* åt krigarns hopp —
Gullvivan ger jag girigheten —
 At makar blott *patientia-knopp*.

Den bleka *narciss-krans* jag knyter,
 Kan passa mången ynglings hår —
 En *solros* jag åt holman' bryter —
 En svartsjuk *tistelblommor* får.

Åt tänkarn en *pensée* jag skänker,
 En pratsjuk *klockor* i parti —
 Och för Poeten, som jag tänker,
 Kan *prustrot-örten* nyttig bli.

Åt Rousseaus vän, ur blomsterparken,
 Jag *vintergrönan* bjuda vill;
 Hon, blygsamt slingrande vid marken,
 Hör blott de anspråkslösa til.
 Jag egnar äregirigheten
 En *kejsarkrona* hög och grann —
 Åt vänskapen och tacksamheten
 Jag *eternellen* värdig fann.

Tulpan och *sammetsros* skall lindas
 I diadem åt rangens vän —
 För oskulden blott *liljor* bindas —
Smörblomman ger jag Andans män.
 Jag *rosens purpur* åt de sköna,
 Som gärd och attribut har dömt —
 Åt den som vill min kärlek löna:
 En *ros* jag utan törnen gömt.

Ch...l...e.

Lutan på Berget,

af Berquin; öfversättning.

På högsta spetsen af de berg som omgifva staden B . . . betraktade jag med förtjusning den vidsträckta utsigt som öppnades för min blick. Jag var ensam, ty jag hade lemnat min trogna Anton i närmaste staden, med tillsägelse at ej vänta mig tillbaka förr än om tvenne dagar, hvilka jag bestämt at vandra omkring i den romantiska trakten. Vid bergets fot uptäckte jag en boning som försäkrade mig om nattqvarter, och fri från all omtanka, öfverlemnade jag mig blott åt känslan. Mina tankar sväfvade nästan utan något bestämt föremål i det oänleliga, och min syn omfattade de vexlande taflorna af en hänryckande utsigt. Redan påminte mig fåglarnas tystnade sång, och den nedgående solens sista strålar, at det var sent, och jag gick med verklig saknad utföre berget, då ljudet af en intagande röst, ackompanjerad af en Luta, hönn mitt öra. Jag trodde först at det var en villa af inbillningskraften, och tyckte mig såsom i en dröm flyttad uti en förtrollad verld; men denna vill-

farelse skingrades genast af nya toner. En Luta! här ibland bergen! utropade jag och vände mig åt den sidan hvarifrån rösten kom. Emellan lummiga träd upptäckte jag de hvita väggarne af en nära belägen koja. Jag nalkades nyfiken, och såg med förundran en ung bonde som spelade Luta med största skicklighet. En qvinna, som satt vid hans sida, betraktade honom ömt, och omkring dem i gräset voro grupper af unga gossar och flickor, qvinnor och gubbar, alla försänkte i en stilla beundran. Några barn som kommo emot mig, frågade sig emellan: hvem kan den Herrn vara? Den unga Virtuosen vände sig om och afbröt ej sin sång, men jag kunde ej emotstå min rörelse och räckte honom handen; han gaf mig sin tillbaka, och jag tryckte den hjertligt. Alla upstodo nu och bildade en krets omkring oss. Jag sade dem med få ord hvad som fört mig til denna trakten så sent.

Här finnes intet värdshus, svarade den unga bonden, och vår boning ligger aflägsse, men om Ni ej fruktar at bo i en trång koja, skola vi söka at betjena Er på bästa vis. Om jag var intagen af hans förvånande fardighet på Luta, blef jag det ännu mer af hans höflighet, hans otvungna maner och den lätthet hvarmed han uttryckte sig. Ni är ej född i en koja, sade jag med förundran. Förlåt mig, sade han leende, just i denna. Men Ni är trött; Georg sätt fram en stol åt vår gäst.

(Fortsättning härnäst.)

Mode-nyheter från Paris.

Med undantag af Italienska halmhattarne, så hafva de modernaste fruntimmers-hattar baktill ganska smala eller nästan inga skärmar (brätten) och til en del ätven ganska smala vid sidorna. Skärmen är hvarken upstående bak eller nedtryckt framföre, så at ansigtet blir fritt. De smala skärmarne hafva varit orsaken at man mest beflitat sig om at pryda kullen så väl ofvanpå som rundtomkring, hvori variationerne åter äro mångfaldiga. Sjelfva kullen af åtskilliga *chapeaux parés*, är af et nät, eller så kallad spansk Resilja. *Nuances inégales* kalla mod-krämerskorna tvenne färger som de nyttja tilsammans på krusflor och gaze-hattar, såsom rosa och amaranth, aurikel- och jonquille-gult, Ipsi-boé- och mörkgrönt. På promenaderne i *Long-champ* voro rosenröda och hvita hattar de brukligaste; de Italienska hattar såg man prydde med paille-gula band och qvistar af Lilac (et slags hyacint, *Hyacinthus comosus*), eller klasar af Parmesan-violer. Stundom får man se dem med en qvist af

Persikor med blad, blommor och frukter. På hvita rot-battar rådde mest gröna band. — Favorit-färgerne äro nu Amerikan-grönt, (*vert américain*) påfågel-grönt (*vert paon*) och *eau du Jourdain*, hvilket sednare är et slags mörkgrönt. — Af klädningar har man en tid nyttjat mindre Cambric, men mera Merinos i klara nuancer, mycket barège-tyg och batist (kammarduk) med ränder och stora rutor. Blouserne äro ännu allmänna, de broderas med brokigt ullgarn, vanligast så, at qvistarne af mönstret äro bruna, bladen gröna och blommorna blå med gula fröhus. Armarne hafva fått en nyare fason: ifrån axeln til armbågen böra de vara mycket yfvige och fyllige, men ifrån armbågen til handlofven mycket tätt åtsittande; se Fig. 2. En liten Roman och Theater-pjes *Ourika* af Madame *Duras*, hvilka äro mycket omtyckte, hafva gifvit anledning til benämning af et slags halsband för unga flickor, som består af et stort antal perlor af Coraller, platt infattade; äfven Herrarne nyttja käppknappar *à tête d'Ourika*.

Et slags treskäftadt tyg (som Fransmännen kalla *coutil* och Tyskarne *Zwillid*) nyttjas mycket af Herrarne til pantalonger, i synnerhet et slags blek-gult med matta och glänsande atlas-ränder. Svarta sammets-listor nyttjas ännu på Pantalonger, i synnerhet på ljusgrå eller et slags lilas-grått. Hatt *à la Robinson* kallas en med låg kulle nästan lika vid up och nedåt, med smala brätten.

Pl. 52.

Mode-Costymer för Damer.

Fig. 1. Hatten är gjord af breda schatterade band i tvenne färger. Klädningen är en Blouse af *Organdy*-tyg broderad med ullgarn i samma nuancer som hatten, brunt och grönt med röda frugter. Hals-kragen är en broderad *Pelerine*. Hvita handskar, gröna (eller också bruna) skor.

Fig. 2. Krusflors-hatt med blommor och et litet kläde, eller mindre voile, af silkes-blonder. Blouse af en art slätt bast-tyg (*en écorce*), nederst med en frans, som egentligen utgöres af sjelfva tygets ränning utan inslag. Under Blousen bäres en hvit underklädning med en fyllig garnering. Gördel-spännet är af ädla stenar i skapnad af en bandros. Hvita handskar och skor.

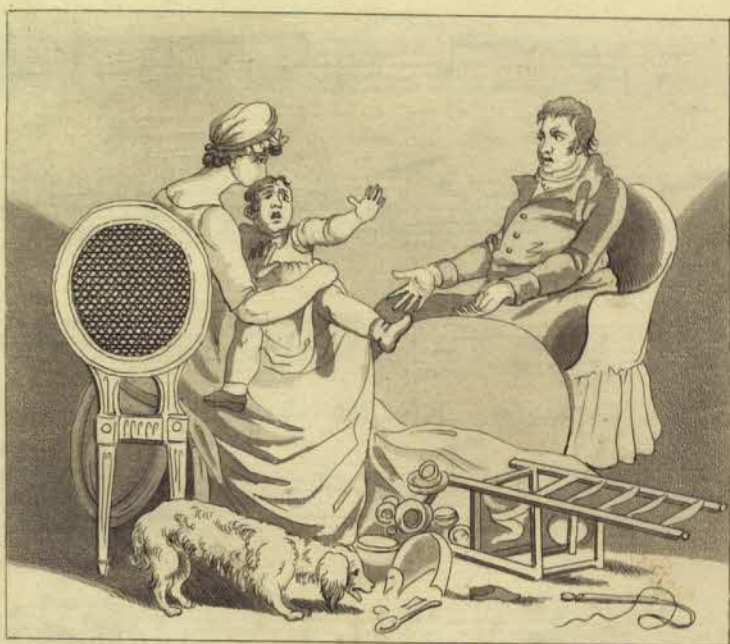
STOCKHOLM,

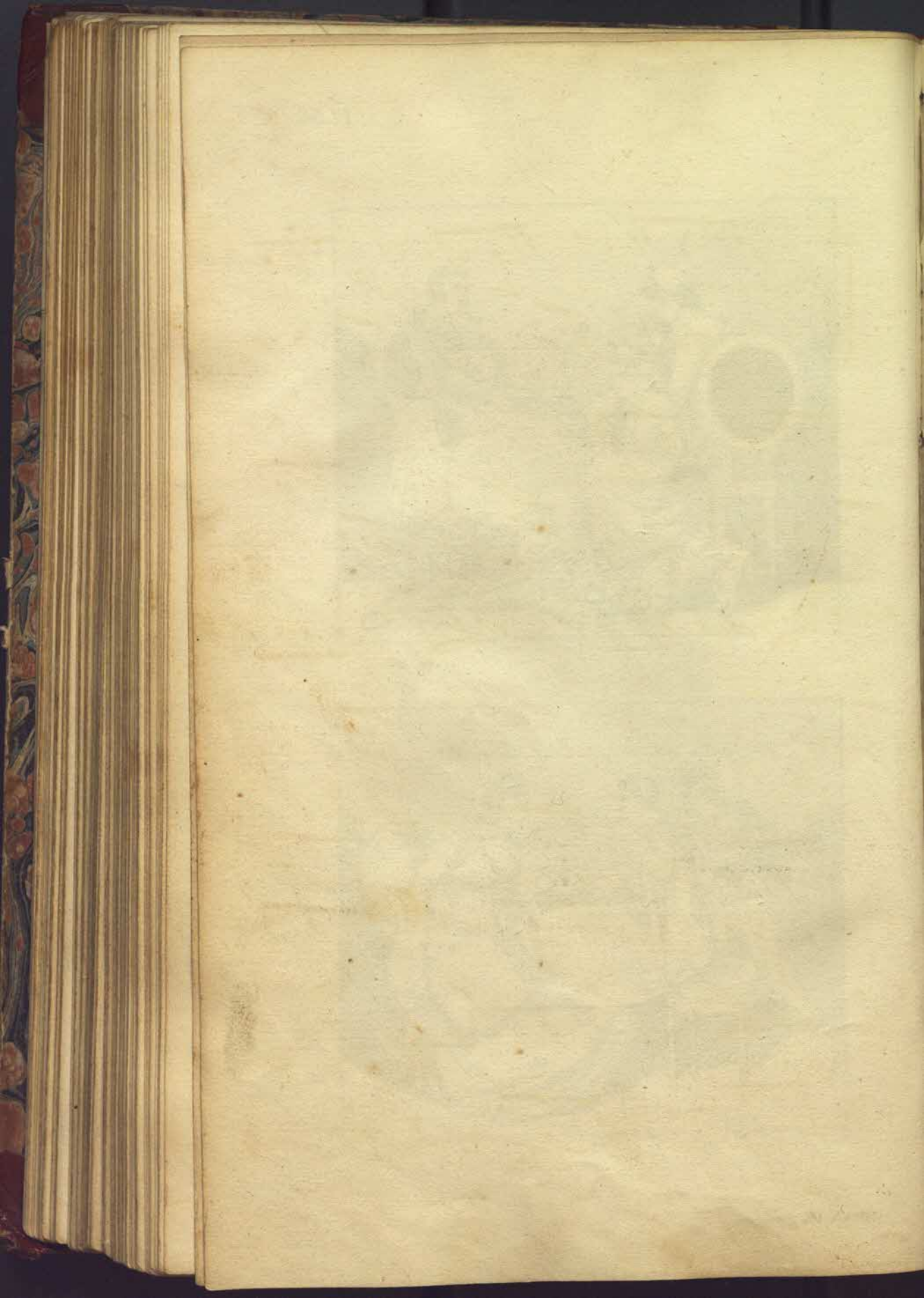
Tryckt hos CARL DELEEN, 1824.

Pl. 49.

Blomster-Handlaren.

Grazioso.

p

Den som vill va--kra blomster bå-ra kom hit i

min Parterre och tag! jag har till-räck--ligt allt för a--ra, af alla

fär--gor, at ta slag; *p* Se hvilken pragtfull blomster-ska-ra, se' rosens

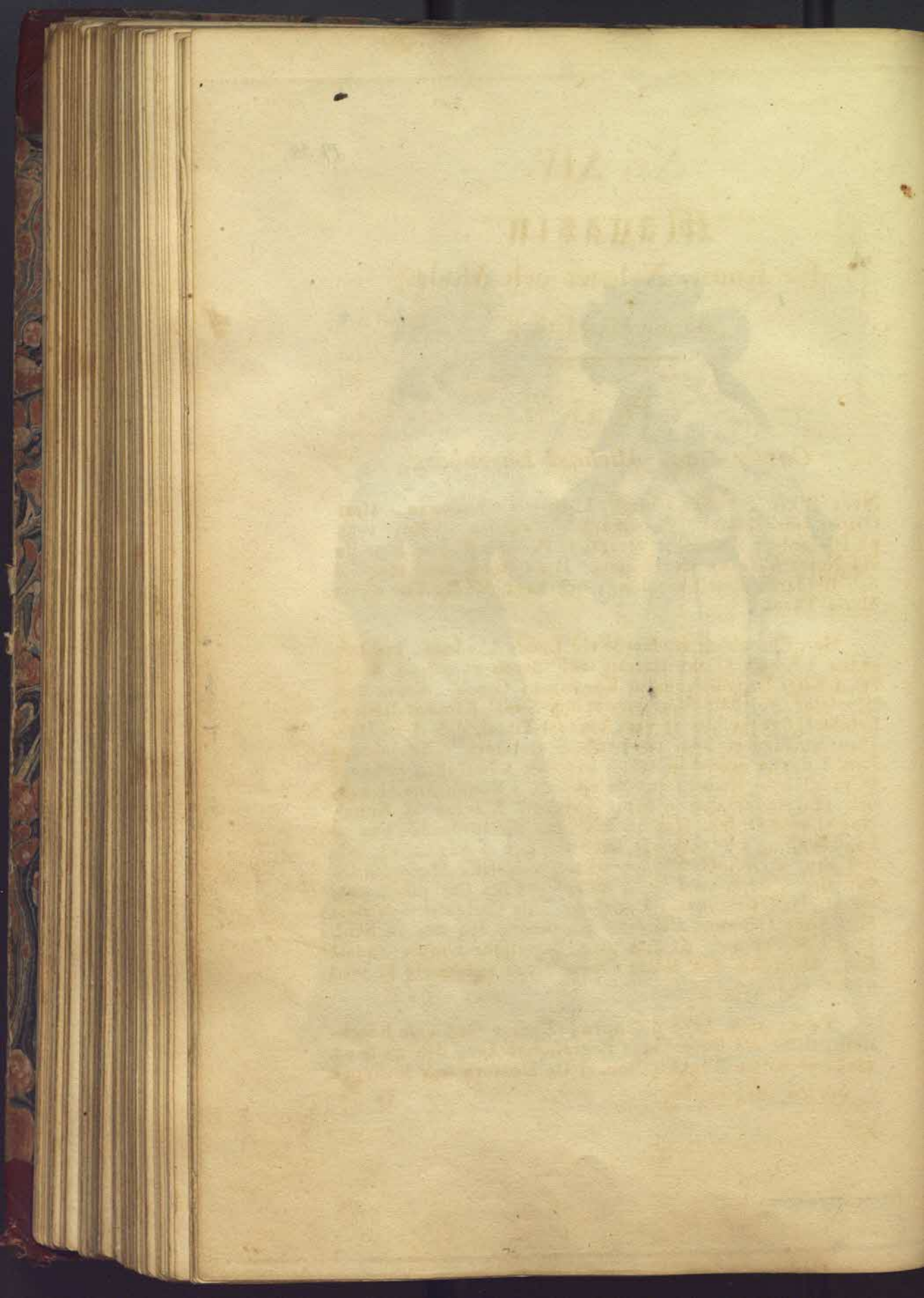
pur--pur, lj-jans snö; kom, kom! den som vill lycklig

va--ra, bör livets ba--na blomster--strö.

[Faint, illegible title or header text]

[Faint musical notation and lyrics on approximately 12 staves]

N:o XIV.

Magasin

för Konst, Nyheter och Moder.

Augusti Månad 1824.

Pl. 53.

Casper Isaac Michael Ehrenborg.

Svea Rikes Ständers framl. Justitiæ-Ombudsman, Herr Casper Isaac Michael Ehrenborg, föddes den 17 Nov. 1788 på Hjelmshult i Skåne, (dåvarande Premier-Majors-Boställe vid Norra Skånska Cavalleriet). Hans Fader var: Majoren och Riddaren Jöns Ehrenborg, och hans Moder Fru Beata Maria Tham.

Herr Ehrenborg studerade vid Lunds Akademi, inskrefs sedan i Kongl. Götha Hofrätt och derefter, på sitt 20:de år, i Krigs-Expeditionen af Konungens Canzli. Sedan han tjenstgjort vid Fält-Secreteriatet och Kongl. Kammar-Rätten, befullmäktigades han at vara Advocat-Fiscal, och d. 20 Dec. 1810 utnämndes han til Landts-Secreterare i Skaraborgs Län. I denna egenskap erhöll han den 5 Juni 1813 fullmagt at vara Förste Expeditions-Secreterare i Konungens Canzli, och utnämndes den 9 Sept. 1819 til Riddare af Kongl. Nordstjerne-Orden. Den 16 Juli 1821 tillförordnades han til Landshöfding i Skaraborgs Län, och den 4 Aug. 1823 valdes han af Rikets Ständer til deras Justitiæ-Ombudsman. Gift den 1 Sept. 1811 med Anna Fredrika Carlquist, dotter af Handelsmannen i Carlstad, Nils Carlquist och dess Fru Anna Christina Reimer. Ehrenborg dog den 16 Sept. 1823 i Stockholm. Af åtta barn öfverlefde honom endast fem, af hvilka den äldste sonen äfven sedermera är med döden afgången.

Talet, som Ärke-Biskopen, Doctor Carl von Rosenstein, hållit vid Ehrenborgs Begravnings-Akt, den 22 Sept. 1823, äfvensom Tacksägelsen af Hr Doctorn och Biskopen

Första Årgången.

O

O. Wallin i Storkyrkan den 21 Sept., äro tryckte och i Allmänhetens händer. Med så mycket mera skäl hänvisa vi våra Läsare til dem, då de utmärka sig genom et enkelt och sant framställande af de egenskaper och förtjenster som prydde den ädle mannen, och gjort hans namn fräjdadt och älskadt, hvilket kan bäst vitsordas af den Provins der den aflidne saknas, och der åtskillige af dess invånare öfverenskommit at på egen bekostnad åt Herr Ehrenborg resa et minne, som skall öfverlevfa deras känslor för honom, och öfverflytta til efterkommande det lösta problemet: huru en högre Embetsman skall vinna allmänhetens aktning och förtroende; hvartil grunddragen igenfinnas i Hr Ehrenborgs handlings- och verkningssätt, som var: »at med den sorgfälligaste upmärksamhet och egen handläggning följa ärendena, bibehålla ordning och kraft i deras gång, alltid tillgänglig, öppen utan framfusighet, deltagande utan vekhet, mild och förekommande utan fjäsk, stark utan hårdhet, rättvis utan skryt, fast utan motbudande anspråk. —« Vi kunna icke heller underlåta at ur Tacksägelsen anföra några verser, dem vi anse särdeles lyckade och i synnerhet ställde til den aflidnes Enka, detta aktningvärdas fruntimmer, med hvilket Herr Ehrenborg förenats genom tycke, fritt val och tacksamhets-känsla; ty det var hon, som genom en tillfällig skickelse, vistande i det hus der Ehrenborg sjuknade 1809, var utsedd at genom en outröttlig omsorg och et makalöst sträfvannde vårda honom som främling, och utan andra beräkningar än den inre tillfredsställelsen at hafva gjort allt för at frälsa en medmenniskas lif, som berodde af detta omsorgsfulla vårdande. För hennes hjerta som maka, var det et hårdt öde at icke vistas på den ort der Hr Ehrenborg insjuknade för sista gången. Den ömma makan hastar vid underrättelsen om mannens sjukdom til Stockholm, men var nog olycklig at anlända få timmar efter sedan döden hade beröfvat henne allt. Det är i anledning häraf som Herr Biskop Wallin så träffande yttrar:

— — — — —
 Men Maka! som med honom vann,
 Med honom misste — allt!
 Du kom — och detta hjerta fann
 För första gången kallt. . . .
 Hans blick var släckt. . . Den släckte sig
 I tanken på din bild —
 Men helgonblicken följer dig,
 Vålsignande och mild.

Och dina barn, de kära fem, *)
 De faderlösa små,
 Hans ljusa minne skall för dem
 Igenom tiden gå
 Och, likt en stjerna blid och klar,
 Dem visa på hvad stig
 De skola hinna up sin Far,
 Se'n de hugsvalat dig.

De bära en Rättfärdigs namn:
 Förgråtna! fatta mod,
 Och slut dem hoppfull i din famn,
 Och tro, at Gud är god —
 Och vännen, som var din så kort,
 Blir evigt din, til slut. . . .
 Haf tröst! Han gick ej från dig bort,
 Han gick blott hem förut.

Pl. 54.

Upfostran.

(Slut från Pl. 50.)

Vi hafva på Pl. 50 i förra Häftet, lemnat tvenne teckningar, som i perspectiv visat huru en mors illa beräknade ömhet lägger grunden til sitt barns moraliska förderf, hvars följder blifva en källa för hennes sena ånger på äldre dagar; det återstår nu at i dessa tvenne teckningar äfven visa, huru denna moderliga ömhet, drifven til ytterlighet, förstör barnets helsa, och således i fysiskt afseende är lika så förderflig och fördömlig.

På den öfra Planchen återfinna vi den ömma modren med det älskade barnet, på en promenad en vacker och lugn sommardag. Ehuru icke ett enda moln visar sig på horisonten, frugtar hon dock at en väderil, en pust kan skada barnets förmenta fina kropps-constitution, och det insvepes, snart sagt emballeras, i schawlar och pelsverk, medan fadren, som med bedröfvelse ser på denna klemiga upfostran, ännu håller paraply och ett par utanskor i beredskap at begagnas. Frugten af et sådant förfeladt förfarande utvecklas på nedra Planchen. Alla försigtighetsmått

*) Fru Ehrenborg hade några månader derefter den sorgen at äfven mista sin äldste Son.

emot vädret och luften, och just denna i otid använda försigtighet at aldrig låta barnet få njuta den friska luften, eller härda det ifrån ungdomen, ådrager det en förkylning, och fåfånga äro alla medel, obelönt all möjlig omsorg at frälsa det ifrån döden. Arma, olyckliga mor, du får dyrt betala ditt misstag! Du gör en dyrköpt erfarenhet på din ömhets bekostnad. Vi beklaga dig, ty ditt upsåt var godt, ädelt, ja, til och med sublimt; men icke förståndigt, icke användbart, för at vinna det ändamål, dit du syftade och dit din missförstådda ömhet aldrig kunde hinna.

Til motsats af en sådan förvekligad upfostran med små barn, hafva vi valt til detta Häfte en Engelsk Mode-Co-stym, som visar sättet huru i England barnen til 4 och 5 års ålder gå med bara armar och ben, och sällan förr än i 6:te året få nyttja strumpor i skoplaggen.

Vi kunna icke sluta detta ämne på bättre sätt, än at hos våra läsare på det högsta recommendera en bok, som visserligen borde ägas af alla föräldrar, och är den säkra- ste ledare för deras förfarande vid barnens upfostran, vi mena: *Anvisning til en förvänd barna-upfostran, af Professor Chr. Gotth. Salzman; Upsala 1794.*

— o —

Lutan på Berget,
af Berquin.

(Forts. från N:o XIII.)

Jag kastade mig som de andra i gräset, och han började vid accompagnement af Lutan at sjunga blott en folkvisa; men han sjöng med et så ömt och rörande uttryck, at redan vid första versen fylldes allas ögon af tårar. Jag afundades den landliga skalden, som lyckades så väl at väcka dessa lifliga rörelser hos okonstlade själar. Jag såg med glädje at det verkligen sköna och naturliga gör intryck hos alla. Ej ett enda ömt drag gick förloradt, och vid sista versen, som var den mest rörande, hördes rundtomkring mig suckar och snyftningar. Efter några minuters tystnad stego alla up, och man önskade hvarandra hjertligen en god natt. Grannarne gingo bort med sina barn; blott en gubbe, som jag förut ej bemärkt, den unga bonden, qvinnan som satt bredvid honom, Georg och jag blevo kvar. Jag steg up och omfamnade den unga sångaren; det är ljuft, sade jag, at träffa människor som vid första ögon-

blicket väcka beundran, och som man slutar med at älska inom en half timme! Han svarade blott med en handtryckning. Min goda Herre, sade gubben, ni tyckes road af vårt aftonnöje; det gläder mig at ni så snart fattat vänskap för min Valentin. Han önskade oss en god natt, och Georg ledde honom in i hyddan. Då jag blef ensam med Valentin och hans hustru, föreslog jag dem en stunds samtal i mån-skenet. Ganska gerna, min Herre, svarade Louise, litet stolt öfver den upmärksamhet jag egnat hennes man. Ja! ganska gerna, uprepade Valentin, som såg sin hustrus önskan. Jag satte mig emellan dem under en alm, hvars blad försilfrades af månens klara sken.

Mina vänner! sade jag, och fattade Lovisas hand, huru länge har ni lefvat så här lyckliga?

Sex månader; det är redan nie, sedan Valentin återkom från sina resor.

Ni har rest! sade jag med en rörelse af förundran.

Ja, min Herre, jag har tilbragt några år at genomvandra en del af Europa.

Allt hvad jag ser, allt hvad jag hör af Er, förvånar mig; om ni ej har någon särdeles orsak at dölja edra öden, så neka ej, jag ber, at ge mig förtroende af dem.

Ack! ja, min bästa vän, sade Louise, gör det! du vet at också jag så gerna hör derpå.

Valentin biföll vår önskan och gjorde följande berättelse, i hvilken jag, så mycket mitt minne tillåtit, bibehållit hans egna uttryck.

Jag föddes 1760 i denna hydda, och var blott årsgammal då jag hade den olyckan at förlora min mor. Min far var en af de förmögnaste invånare här i bygden, men en process, som han fick emot en rik arrendator i grannskapet, försatte honom slutligen i fattigdom, och han dog af sorg, då man sålde hans boning för at betala rättegångskostnaderna. Den gubbe ni nyss såg, far til min Louise, köpte detta ställe, och bosatte sig här. Han hade medlidande då han såg den späda fader- och moderlösa gossen, och gaf mig sin hjord at vakta; han bemötte mig ganska ömt, och hans barn ansågo mig som deras bror. Förlusten af min far, det öfvergifna tilstånd hvori alla anhörige lemnade mig, tankan at vara en främling på det ställe jag var född, det ensliga lif jag förde på bergen, alla dessa känslor verkade häftigt på mitt hjerta, och min naturliga glädtighet förvandlades småningom i en djup sorg. Jag tilbragte dagen at gråta vid min hjord. (Här drog Louise sakta til sig den handen jag höll, torkade bort et par tårar, och räckte mig den lika oskuldsfullt tillbaka). En afton satt jag högst

up på berget och sjöng sorgligt den Romance ni nyss hört, då en brunklädd man af et mjeltsjukt utseende och ganska blek, nalkades mig. Han hade hört slutet af min visa och frågade om han befann sig långt ifrån stora vägen?

Ja, min Herre, den är halfannan mil härifrån.

Skulle du vilja ledsaga mig dit?

Jag ville det gerna, men vågar ej lemna min hjord.

Kanske jag kan få herberge hos dina föräldrar i natt?

Ack! mina stackars föräldrar! de äro borta!

Hvar då?

De lefde ärligt på jorden, nu äro de lycklige i himlen!

Min röst hade redan intresserat denna man, och mitt svar ännu mer. Han gjorde mig flera frågor, på hvilka jag hade den lyckan at ge honom tilfredsställande svar. Som natten inföll, förde jag honom til vår boning, der han blef väl emottagen. Om morgonen hade han et hemligt samtal med Louises far, och då jag ernade föra ut hjorden på betet, tog Georg emot den af mig och berättade at jag skulle följa den främmande. Jag kan ej skildra Er, hvad jag kände då jag lemnade denna älskade hydda och Louise, vid hvilken jag redan fästat mitt hjerta ehuru liten hon då var. Min belägenhet var ej lycklig, och likväl fällde jag bittra tårar vid min afresa. Jag kunde ej då förutse at detta ögonblick afgjorde hela min lefnads lycka. Ja, det är dig jag har at tacka derföre, du vördnadsvärde, välgörande man, min barndoms ädelmodige beskyddare! Du vet nu deruppe, huru ofta jag bad den Evige för dig medan du lefde, och med hvilken erkänslans hänryckning jag ännu dagligen välsignar ditt stoft! Han hette Lafont och var Organist i nästa stad. Efter denna låga plats skulle man illa bedömma hans talang. De resande gjorde en omväg för at höra honom, men han emottog kallt deras beundran och var lika blygsam som förut. Jag tviflar nästan at ni någonsin på edra resor träffat ett så eget slags snille. Af sin far, den skickligaste läkare i landet, hade han fått en upfostran, som satt honom i stånd at utmärka sig på samma bana; men han ville hellre öfverlemna sig helt och hållet åt sin häftiga passion för musik. Han hade gift sig med den förra Organistens dotter och ägde inga barn. Hans hustru som var död för flera år sedan lefde alltid i hans hjerta. Hennes bild och några böcker voro de enda tidsfördrif hans djupa mjeltsjuka tillät honom at njuta. Men om han undflydde människorna, hatade han dem likväl icke och gjorde i tysthet mycket godt. Han var 45 år då jag kom i hans hus. Först lärde jag mig skrifva och räkna, sedan roade han sig at öfva min röst och läsa mig

spela Luta, som var hans favorit-instrument. Han inskränkte ej sin undervisning endast til musiken, ty han gaf mig at läsa valda stycken af våra bästa Poeter, och bildade på en gång både mitt hjerta, mitt förstånd och min smak. På detta sätt var han fem år min beständiga lärare, utan annan belöning för sin omsorg, än medvetandet af denna ädla gerning. Under alla dessa sysselsättningar kunde jag aldrig förjaga hvarken minnet af Louise, min barndoms leksyster, eller af denna koja, och talade ofta med rörelse om dem båda, med min välgörare. En dag, det var den 1 Maj 1778 (evigt oförgätlig för mitt hjerta) steg han up tidigt och tilsade mig at följa sig på hans morgonpromenad. Under det vi samtalade om likgiltiga saker, förde han mig på spetsen af det berg der jag första gången såg honom. Valentin! sade han, jag har upfyllt de pligter, som jag i Himlens åsyn åtog mig mot dig, då den Högste lemnade dig i min vård. Jag vet huru mycket ditt hjerta suckar efter den älskade hyddan, och jag har ej haft annan afsigt med min upfostran, än at sätta dig i stånd at åter förvärfva henne. Der visar jag henne för dina ögon; betrakta henne väl — men jag förbjuder dig at någonsin inträda der, innan du kan bli dess ägare. Jag skänker dig min Luta: jag har lärt dig at spela den; du har röst. Res nu! Öfverallt hvar du låter höra dig utan andra anspråk än en kringvandrande musikant, skall du vara den förste i din konst. Det nya, det ovanliga i denna sak, skall öfverallt förskaffa dig penningar och åhörare; men var sparsam och förståndig; då du samlat tilräckligt, så återvänd til din födelsebygd och köp tillbaka din fars hydda. Mitt hjerta klappade vid detta tal, och upfylldes af glädje och hopp. Herr Lafont tog mig i famn och tryckte mig gråtande til sitt bröst; det var de första tårar jag sett honom gjuta och de gjorde hos mig et ovanligt intryck. Vi vände genast åter, och under djup tystnad ankommo vi til hans boning. Andra morgonen i dagningen måste jag skiljas från min välgörare, sedan han gifvit mig de ömmaste och nyttigaste råd, jemte 4 dukater at börja min resa.

(Slutet härnäst.)

Pl. 55.

En Otaheitisk Pavillon.

Då det vid anläggandet eller förskönandet af Trädgårdar, i synnerhet parker efter en större scala, nästan blifvit allmänt, at visa olika Lands föremål och inbyggares bopningsställen, hafva vi icke velat försumma at äfven meddela en på Otaheiti bruklig Pavillon, hvars construction är ganska enkel och nästan blott består af unga trädstammar i en viss symmetrisk ordning täckte med spån eller rör, och tillika är ganska fort och lätt verkställd. Om man emellan denna dubbla rad af smala Colonner fäster gröna guirlander, skulle den för tilfället få et mera pittoreskt och behagligt utseende. Vi bifoga til denna ritning, en annan på en trädgårds-bänk som är i öfverensstämmelse med Pavillonens; en nödvändig noggrannhet, den man icke bör försumma vid trädgårdsprydnader, och som stundom är väsentlig för at icke förstöra den illusion man åsyftat.

Pl. 56.

*Mode-Costym från London,**för Damer och barn.*

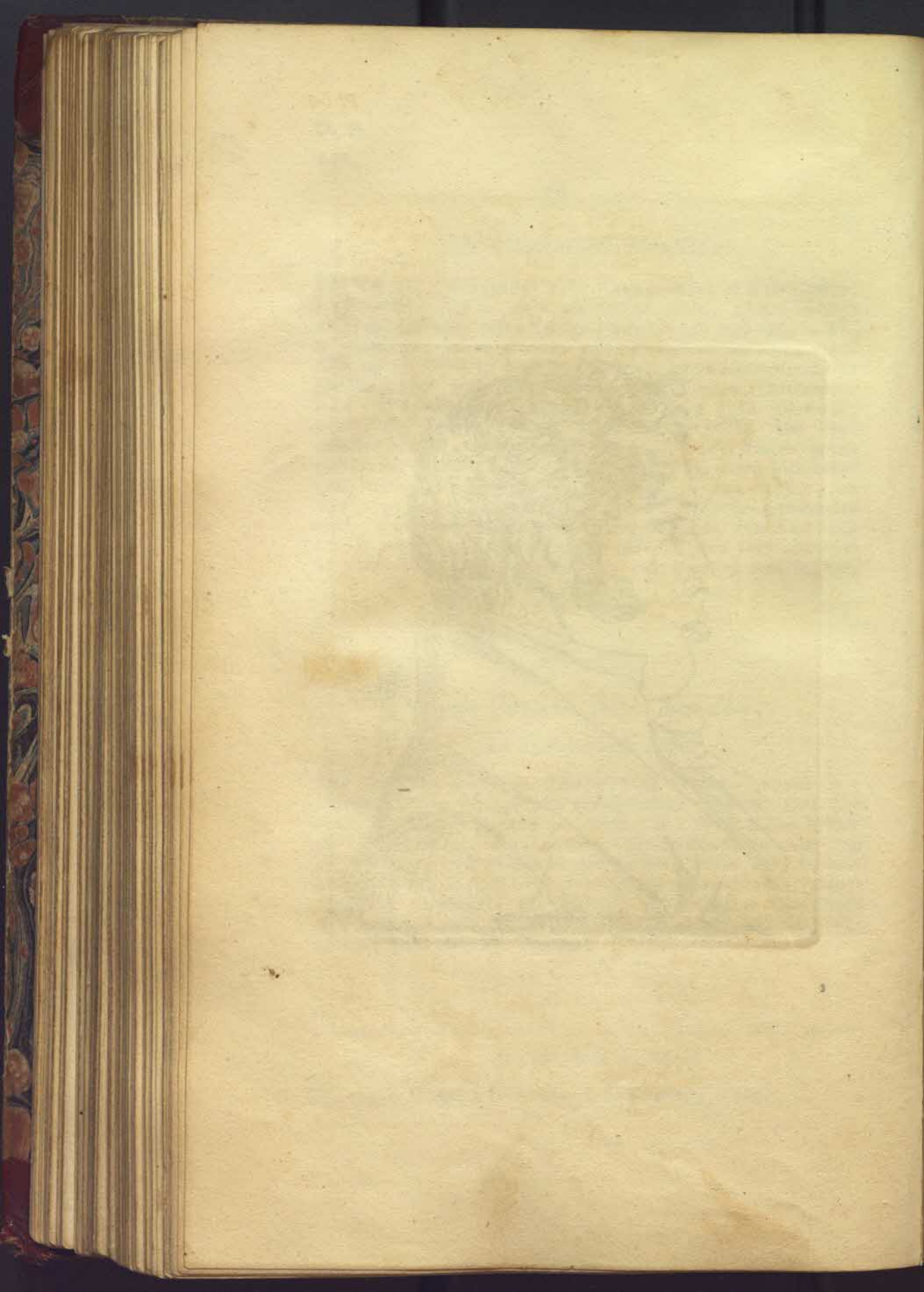
De Engelska Damerna dela med de Svenska hedern at i allmänhet vara husliga och exemplariska mödrar. Det har synts oss således ganska passande, at i detta Häfte lemna en Mode-Costym från London, föreställande en mor i en enkel morgonrock då hon breder en slöja öfver det i hennes knä somnade barnet, hvilket enligt Engelska bruket (såsom ofvan är anmärkt), går til 4:de och 5:te året bararmadt och barbent, och för öfrigt klädt i et slags kolt, eller, om man så behagar, en *Tunique*.

 STOCKHOLM,

Tryckt hos CARL DELEEN, 1824.

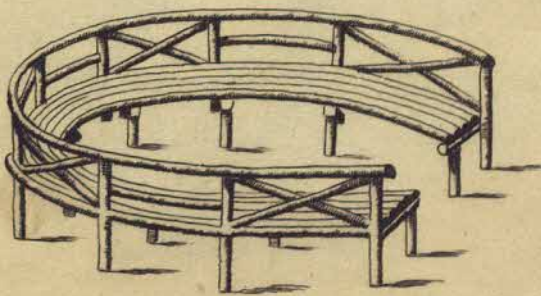
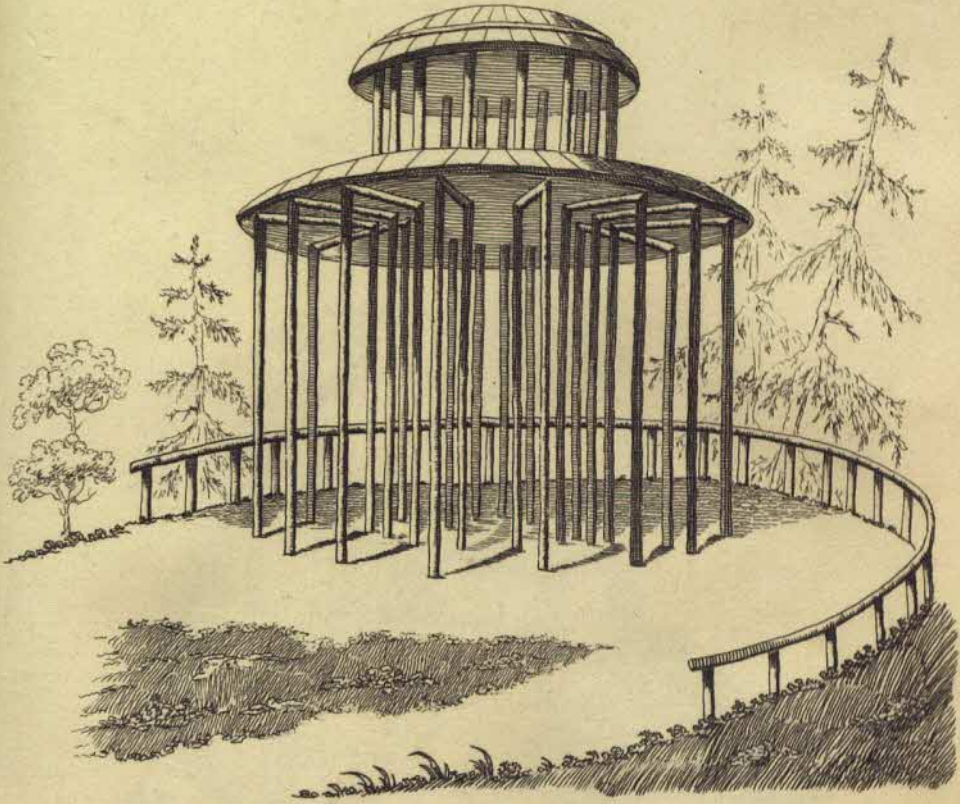

Casper Ehrenborg
Rikens Sändare Justitie ombudsman utnämnd 1823.

1871

